

Udskriftsdato: 26. juni 2024

KEN nr 9138 af 27/04/2011 (Gældende)

Pressenævnets kendelse i sag nr. 11-70/44

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: 11-70/44

Pressenævnets kendelse i sag nr. 11-70/44

Resumé

Københavns Politi klagede over udsendelsen ”En Klima-Krimi!” på dr.dk/pirattv og DR2 samt omtaler heraf på DR1 og andre brugerflader af dr.dk.

Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

Presseetik

Efter de foreliggende oplysninger lægges det til grund, at delingsførerens udtalelser må anses som ordre til eventuel magtanvendelse mod tilstedeværende, herunder pressefolk, i det omfang, disse måtte hindre politiets arbejde i at skabe sikkerhed, fred og orden. For så vidt angår udsendelsen ”En Klima-Krimi!”, finder Pressenævnet, at Danmarks Radio har tilsidesat god presseskik ved – uden at dette var oplyst – at bringe udtalelserne i sammenhæng med en billedside, der ikke nødvendigvis afspejler delingsførerens udtalelser. Hertil kommer, at der over for seeren gives indtryk af, at de tre udtalelser er bragt i kronologisk rækkefølge, hvilket heller ikke er tilfældet. Nævnet udtaler kritik af Danmarks Radio for ikke at gøre seerne opmærksomme på, at billederne ikke nødvendigvis tidsmæssigt er en direkte følge af ordrerne over politiradioen.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at oplysninger, der kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesferringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den, de vedrører. Angreb og svar bør, hvor det er rimeligt, bringes i sammenhæng og på samme måde, jf. punkt A.3 og A.4.

Uanset, at optagelserne fra politiradioen er delingsførerens ordrette udtalelser, finder Pressenævnet, at Københavns Politi burde have haft forelagt udtalelserne eller oplysningerne herom inden udsendelsen, så klagers kommentarer kunne have været bragt i udsendelsen. Henset til, at optagelsen var cirka et år gammel på offentliggørelsestidspunktet og ikke havde en sådan nyhedsmæssig værdi, at der var grundlag for at bringe den, førend Københavns Politi havde haft mulighed for at kommentere den, udtaler Pressenævnet kritik af Danmarks Radio for ikke at indhente klagers kommentarer inden offentliggørelsen.

Genmæle

Det følger af medieansvarslovens § 36, stk. 1, at anmodning om genmæle i massemedier over for oplysninger af faktisk karakter, som er egnet til at påføre nogen økonomisk eller anden skade af betydning, og som er blevet bragt i et massemedie, skal tages til følge, medmindre oplysningernes rigtighed er utvivlsom.

Under henvisning til nyhedsindslaget på DR Update på dr.dk (udsagnene ”da en indsatsleder til klimademonstrationerne sidste år gav direkte ordre til at bruge kniplerne mod pressefolk” og ”lydoptagelser viser, at politiet under klimatopmødet sidste år gav direkte ordre til betjentene om at slå løs på journalister”), artiklen ”Ordre: Slå på journalisterne” på dr.dk (udsagnet ”at politiets indsatsleder under demonstrationen 16. december 2009 opfordrer sine betjente til at slå løs på pressen”) samt indslaget i TV-Avisen på DR1 (udsagnet ”Og politiet gik målrettet med kniplerne efter demonstrationerne og pressefolk”) finder Pressenævnet, at navnlig disse kan give indtryk af, at delingsføreren opfordrede til magtanvendelse i et større omfang end det var nødvendigt mod de

fremmødte, herunder navnlig journalisterne. Da dette ikke er dokumenteret, og udsagnene er egnet til at påføre Københavns Politi skade af betydning, er klager berettiget til at få bragt et gemæle heroverfor.

Derimod finder nævnet, at udsagnet ”hvor politiets indsatsleder opfordrer til rødglødende knipler mod både demonstranter og presse under sidste års klimademonstration” må betragtes som en korrekt oplysning, og Københavns Politi er ikke berettiget til at få bragt et gemæle over for denne.

I medfør af medieansvarslovens § 49, jf. lovens § 39, pålægger Pressenævnet herefter den ansvarshavende redaktør af Danmarks Radio at bringe et kendelsesresume.

Pressenævnet bemærker, at nævnet i sin årsberetning for 2005 præciserede praksis vedrørende offentliggørelse på internettet. En kendelse bør bringes i mediet i en periode, der svarer til den tid, i hvilken den påklagede artikel har været bragt, og der bør oprettes et link til kendelsen fra artiklen, hvis denne fortsat bringes på hjemmesiden.

Københavns Politi har klaget til Pressenævnet over et tv-indslag på henholdsvis dr.dk/update og på tv-kanalen DR1 den 16. december 2010 samt udsendelsen ”En Klima-Krimi!”, der blev offentliggjort på dr.dk/pirattv den 16. december og på tv-kanalen DR2 den 19. december 2010, idet Københavns Politi mener, at god presseskik er tilsidesat. Klagen omfatter endvidere mediets afslag på gemæle.

1 Sagsfremstilling

Det forudgående forløb

I forbindelse med klimatopmødet COP 15 i København i december 2009 blev der foretaget scanninger af politiets radiokommunikation den 16. december 2009 under aktionen ved en demonstration uden for Bella Center, hvor klimaforhandlingerne foregik. Københavns Politi har fået udleveret nogle af scanningsoptagelserne, hvoraf bl.a. følgende fremgår:

”[Optagelsernes tidskode 00:00]

Person A: 24 Så bruger øh 6 - hvad hedder det - 6-11 delingen deres stave igen ovre på fløjen ved 21.
00:15

Delingsfører (guider angiveligt chaufføren samtidig med kommunikationen over radiosenderen): Det der sker lige nu, det er, at vi kører fremad og lige om lidt så. Når vi kommer helt op til lyskrydset – og kører fremad, fremad – så laver vi en anholdelse af hende, der står og råber oppe i anholdelse, eller oppe i den vogn der, hun står og råber. Bare kør fremad, fremad. Og 72 du skal have din gruppe op og anholde. Og 71 og 73 laver perimeter. Og vi har en deling i ryggen. Så lige om lidt så siger jeg: ’anholdelse’. Så 72 løber op og anholder hende kællingen, der står og råber oppe i højttalervognen.

01:02

Person B: Og Veje så er hun plukket hende oppe fra vognen...

01:16

Delingsføreren: Godt 71. Vi er også klar. I bakker lige 20 meter. Bak, bak.

01:23

Delingsføreren: [Uforståeligt.] Det er pissegodt arbejde. Sådan skal det være. Og holdt, og holdt. Vi bevarer kæden, vi bevarer kæden.

Person C: Det her er fuldstændigt åndssvagt. Det kræver en leopardkampvogn det her.

01:39

Delingsføreren: Vi bruger teknik med de cykler der. Det er pissegodt arbejde 33. Du skal bare klø dem med de stave, så de kan komme væk. Slut.

Person B: Er de på den her side?

01:59

Delingsføreren: 72 ind under sædet med hende, indtil vi får transport Lima frem. Vi er i gang med at rekvirere. 33 slut.

02:21

Person D: 23 og 24 bliver det. 23 og 24, I kører over til Vejlands Allé, Sjællandsbroen. Cirka 30 aktivister. Og det er en opgave, vi har fået. Desværre, I må hele vejen tilbage udenom.

03:07

Person E: Vejlands Allé, Vejlands Allé, Sjællandsbroen. Cirka 30 aktivister. Kom.

Person F (angiveligt samtale i bilen, der går ind over radioen): Helt væk ellers.

Person G: 08 Vi er opsiddet og sætter kursen: Lossepladsvej. 14 skifter.

03:42

Person H: Vi sidder ved min bil. Der var lige en kameramand, der fik en flaske i hovedet. Vi sidder og får noget is på. 22 Viktor.

04:01

Person I: 30 aktivister på hjørnet af Vejlands Allé og Sjællandsbroen, og dem skal vi have plus på. Så hvis der er nogen, der løber derind, så bliver de der. Kom.

05:11

Delingsføreren: 33. Vi rykker med her og følger op. Og med kæder retter ind efter højre. L33 slut.

[Samtale i bilen, der går ind over radioen.]

Person J: Ja, men kom nu bare, så skal jeg nok sige til, når I drejer af.

05:28

Delingsføreren: De skal bare trampes ind i dem, der står med dem. Bare spring på de cykler, så de ryger ad helvedes til. Slut.

05:47

Delingsføreren: De låser nu cyklerne sammen, men det er ligegyldigt..

Person K: Så kommer du og drejer nu. Drej nu!

06:00

Delingsføreren: Jeg ved, at der står fyldt med presse foran, men de er i risikozonen. Det må de selv tage. Så I hugger bare til dem. De er en del af det, hvis de står der. Slut.

Person L (angiveligt samtale i bilen, der går ind over radioen): Og hvad er her. Det er vel bare. Et par stykker det her.

06:21

Delingsføreren: På mit signal så skal vi op og sætte os på den der højtalervogn. Og det er, når Limaen, altså Struve, han siger, at vi skal tage den. Så går vi op, og så er det vores bil. Det vil sige, at vi divergerer op. 73 fra venstre side, 72 - undskyld - 71 fra højre side. 72 springer op på ladet og banker dem der ud af kanten. Og så er det vores. Så ser vi, hvem der kommer først hjem og får fat i nøglen. De andre, der er her, hjælper til. Slut.

Person M: Hvor er Slagteren?

Delingsføreren: Husk visiret ned. Vi ved ikke, hvad de står med derude. Slut.

06:58

Person N: Hvad var?

06:59

Delingsføreren: Så vil jeg fanden rende mig se den stav der, så den bliver rødglødende, når vi skal op og have fat i den bil. Fuld skrue gennem det lort. Slut.

Person O: Deling.

Delingsføreren: Så holder vi højreretningen. Jeg retter ind til højre.

Person P: Ja, jeg skal lige se her.

07:30

Delingsføreren: Så styrer de op fra begge sider, men vi gør som planlagt. 71 på højre side, 73 på venstre side, 72 op bags og så ind og have rykket dem ud af kabinen, der er derinde. Så det er vores bil. Slut.

Person Q: Modtaget.

07:45

Person F: Det er i orden... Er der nogen her hos IC Companys [beliggende nr. 10] på Raffinaderivej? Er der nogen, der henter noget derude? Thomas? Nå.

08:04

Delingsføreren: Der står presse imellem bilerne. De skal satme have samme tur. Slut.

[Små stumper af lyd fra flere kanaler.]

Thomas: Tue kør ind til højre i krydset og hold ind der. Thomas.

08:15

Delingsføreren: Modstand. Nu står de derude. Så er det op i gear. S så skal der satan rendeme kæmpes igennem, du. Vi tager den bil og det Grønnegård. Det er vores bil. Slut.”

De påklagede udsendelser og artikler

Danmarks Radio offentliggjorde den 16. december 2010 på dr.dk/pirattv udsendelsen ”*En Klima-Krimi!*” om to klimaaktivisters oplevelser under topmødet COP15 i København december 2009. Kvinderne var talspersoner for Climate Justice Action, [Talsperson B] og [Talsperson A], der ifølge udsendelsen stod bag den store demonstration ved Bella Center under topmødet. Kameraet følger hovedsageligt disse to personer. De oplyser i udsendelsen, at politiet leder efter dem.

Det oplyses i udsendelsen, at en demonstration over for politiet har oplyst, at de vil forsøge at storme Bella Center, hvor klimaforhandlingerne foregår. Der vises klip fra området omkring centeret. Af afspilningen af politiets radiokommunikation fremgår det, at politiet navnlig er opmærksomt og overvåger [Talsperson A], der guider demonstranterne frem ved hjælp af en megafon.

De passager, som Københavns Politi hævder er redigeret i udsendelsen, er indsat med minutkoden fra optagelsen fra politiradioen. I Pressenævnets afskrift af udsendelsen er passagerne indsat i skrap parentes.

Af udsendelsen fremgår bl.a. følgende:

”[Talsperson A] (råber i megafonen på engelsk, hvorefter demonstranterne i kor råber det samme tilbage): Lav kæder alle sammen. Begynd at gå alle sammen. Og nu vil vi danse til samba og have det sjovt. [Der er musik.]

[Talsperson B] overtager: Dette er en ikke-voldelig demonstration. Vi vil genvinde magten. Uden personskaade.

[Talsperson A]: Stine, du bliver nødt til at råbe: Front people, move here.

[Talsperson B]: Okay.

[Talsperson A]: Okay, så ringer du til [Person A], fordi han står oppe foran. [[Talsperson A] får megafonen og fortsætter på engelsk:] Jeg tæller ned.

[fra optagelsens tidskode 00:37]

Delingsføreren (optagelse fra politiradio afspilles): Så lige om lidt, så siger jeg: 'anholdelse'. Så 72 løber op og anholder hende kællingen, der står og råber oppe i højttalervognen.

[Følgende fremgår ikke af den udleverede råoptagelse.]

Ukendt betjent: Civilanholdelse vil komme med op også. De har udover hende - har de lige en anden én, de også skal have fat i oppe på vognen.

[Talsperson A] (tæller ned): Er I klar? 5-4-3-2-1. Skub!

[Menneskemængden løber frem mod betjentene og deres køretøjer. Betjentene er i indsatsuniformer med hjelme. Nogle med gule veste. Der udvikler sig håndgemæng, og betjentene trækker deres stave og slår med dem. Imens afspilles delingsførerenes udtalelser fra politiradioen med jazzmusik i baggrunden.]

[fra optagelsens tidskode 01:39]

Delingsfører: [Råoptagelsen: "Vi bruger teknik med de cykler der. Det er..."], inden udtalelsen fortsætter:] Pissegodt arbejde, 33. Du skal bare klø dem med de stave der, så de kan komme væk.

[Fra optagelsens tidskode 06:59]

Delingsfører: Så vil jeg fanden rende mig se den stav der, så den bliver rødglødende, når vi skal op og have fat i den bil. Fuld skrue igennem det lort. [Råoptagelse: "Slut."]

[fra optagelsens tidskode 08:04]

Delingsfører: Der står presse imellem bilerne. De skal satme mig have samme tur. Slut.

[fra optagelsens tidskode 06:00]

Delingsleder: Jeg ved, at der står fyldt med presse foran, men de er i risikozonen. Det må de selv tage. Så I hugger bare til dem. De er en del af det, hvis de står der. [Råoptagelse: "Slut."]

[Fra optagelsens tidskode 00:44] Er I klar? Godt. [Råoptagelsen fortsætter: "Kør lige helt frem." Det er klippet ud.] 72 fremad, fremad anholdelse.

Betjent: Så er hun plukket hende oppe på vognen.

[Fra optagelsens tidskode 08:15]

Delingsfører: [Optagelsen indledes med: "Modstand. Nu står de derude."] Så er det op i gear. Så skal der satan satmerende mig kæmpes igennem, du. Vi tager den bil. Det er vores bil. [Råoptagelse: "og det Grønnegård".] Slut."

Til slut i udsendelsen oplyses det, at [Talsperson B] og [Talsperson A] er blevet idømt betingede fængselsstraffe for under demonstrationen at have opfordret demonstranter til vold mod politiet (til at gå frem mod politiet).

Danmarks Radio bragte den 16. december 2010 kl. 10.39 på dr.dk/nyheder artiklen "*Ordre: Slå på journalisterne*", hvoraf følgende bl.a. fremgår:

"Tom Behnke: Det er ikke i orden

De konservatives retsordfører Tom Behnke er selv tidligere politimand. Og han synes ikke, at det er i orden, at en indsatsleder opfordrer politifolk til at slå på pressefolk med deres kniper.

- Vi har pressefrihed her i landet. Pressen skal have lov til at dække demonstrationer, så længe de ikke står i vejen eller forhindrer politiet i at arbejde. Så det er ikke okay, at politiet går målrettet efter journalisterne, siger Tom Behnke."

DR Update (dr.dk/update) sendte samme dag kl. 12.00 følgende nyhedsindslag:

”Studievært: Her er middagsnyhederne. Velkommen. [Tekst på skærbilledet: ”Knippelsuppe: Barfoed kræver redegørelse”.]

Lars Barfoed: Jeg har bedt om at få en redegørelse for, hvad det var for en situation og nærmere, hvad der er blevet sagt.

[Der vises klip af politifolk i indsatsuniformer og hjelme til en demonstration. Der vises betjente med tallene ”61 73” i en gul trekant på ryggen. Foran dem står en gruppe demonstranter. Bag politifolkene er der fotografer. Andre har nummer ”15 22” eller ”15 23” på hjelmen.]

Studievært: Nu skal politiet forklare justitsministeren, hvad der skete, da en indsatsleder til klimademonstrationerne sidste år gav direkte ordre til at bruge kniplerne mod pressefolk.

[Tekst på skærbilledet: ”Knippelsuppe: Pressefolk risikerer slag”.]

Studievært: Lydoptagelser viser, at politiet under klimatopmødet sidste år gav direkte ordre til betjente om at slå løs på journalister.

Speak: Klimademonstranter og politifolk i sammenstød foran Bella Center. Politiet vil erobre demonstranternes højtalervogn, og indsatslederen giver sine folk ordre.

[Man ser en gruppe demonstranter. Foran dem er politifolk i indsatsuniformer og gule veste. Bag dem er der afspærret med politiets rød/hvide minestrimmel og lige bagved står en ny række betjente med tallene ”15 22” på ryggen.]

Delingsføreren (optagelser. Teksten fremgår af skærmen): Jeg ved, der står fyldt med presse foran, men de er i risikozone – det må de selv tage. Så I hugger bare til dem. De er en del af det, hvis de står der. [Klip til billeder af betjente i indsatsuniformer og gule veste. Situationen er rolig.] *Delingsføreren (lydoptagelser over politiradio afspilles):* Jeg ved, der står fyldt med presse foran, men de er i en risikozone. Det må de selv tage. Så I hugger bare til dem. De er en del af det, hvis de står der.

Speak: Der er DR’s net-tv-kanal Pirat TV, der har fået fat på optagelserne fra politiets interne kommunikation.

[Klip til en gruppe demonstranter, hvor enkelte har løftede arme. Klip til en demonstrant (ham som kravlede op), der skubbes ned fra en af politiets gruppevogne af en politimand. I forgrunden ses politifolk i indsatsuniformer. Flere politifolk har deres stave hævet. Der står ”15 23” i en gul trekant på deres hjelme. Der er fotografer mellem demonstranterne. Situationen foregår ved og mellem politiets indsatskøretøjer.

Delingsføreren (lydoptagelse afspilles): Så vil jeg fanden rende mig se den stav der, så den bliver rødglødende, når vi skal op og have fat i den bil. Fuld skrue igennem det lort.

[Klip til en situation ved politiets indsatskøretøjer. Politifolkene har gule trekantede med tallene ”15 23” på deres hjelme. Nogle har en gul cirkel med tallene ”15 22” på hjelmene.

Klip foran ladvognen. Betjentene har tallene ”61 73” på ryggen. Stavene er trukket og anvendes. Fotograferne står bag politifolkene.]

Speak: Og ordren om knippelsuppe gælder såvel demonstranter som presse.

Delingsføreren (Lydoptagelser afspilles): Der står presse mellem bilerne, de skal satme have samme tur. Slut.

Speak: Københavns politidirektør har hørt optagelserne, men har ikke nogen kommentarer til den konkrete situation. Han mener, at politiet generelt tager hensyn til pressen, men. *Johan Reimann, politidirektør:* Så kan der være nogle situationer – jeg ved ikke, om det har været sådan en situation – hvor der sker en sammenblanding mellem presse og demonstranter. Og der kan det være svært for os at sondre lige, indtil pressen viser selvfølgelig sine akkreditiver. Så ved vi det er presse. Men ellers kan det være svært, når de er blandet sammen.

[Klip til billeder foran ladvognen. En gruppe politifolkene står mellem ladvognen og en gruppe demonstranter der sidder ned. En betjent slår med sin stav.]

Studieværten: Justitsministeren har nu bedt politiet om en redegørelse for, hvad der skete foran Bella Center sidste år.

...

Interviewer: Men generelt er det så okay at opfordre til at slå løs på en gruppe, hvor der også er pressefolk?

Lars Barfoed: Altså, man skal ikke opfordre til at slå journalister naturligvis, men journalister må på den anden side også lade være med at stille sig lige foran politiet i en kampzone. For der kan politiet altså ikke sondre mellem journalister og så ulovlige aktivister, som skal væk fra et område.

...”

Dr.dk/nyheder bragte samme dag kl. 12.58 artiklen ”*Klimafilm blev til sag om politi og røvere*”, hvoraf bl.a. følgende fremgår:

”Journalistforbundet er rasende, og SF kræver forklaring fra justitsministeren. I dokumentarfilmen ”En Klima-Krimi!”, som Pirat TV viser, fremgår det, at politiets indsatsleder under demonstrationen 16. december 2009 opfordrer sine betjente til at slå løs på pressen.

Men i virkeligheden skulle filmen handle om klima.

Politi og røvere

...

- Vi ville jo egentlig gerne lave en film om klima, men nu kom den til at handle mere om politi og røvere, fortæller Helene Meden.

Ikke-voldelige aktivister

For godt to år siden begyndte Helene Meden at researche efter et par hovedpersoner, som hun og Nikolaj Viborg kunne følge med deres kameraer.

Kriterierne var klare. De skulle være gode på kamera, de skulle ikke gå ind for voldelige aktioner og så skulle de ikke have noget at skjule. Valget faldt på [Talsperson B] og [Talsperson A], som 25. november 2010 blev idømt fire måneders betinget fængsel for anstiftelse af vold.

...

[Talsperson B] og [Talsperson A] blev dømt for at have opfordret demonstrationen 16. december 2009 til at skubbe mod politiet, og Københavns Byret sidestillede skubberen fra 3.000 mennesker med vold.

...

Og henover billederne af betjente, som slår løs på demonstranter og lydklip af indsatslederens opmuntninger har to instruktører lagt lidt lystig jazz.

Hvorfor har I gjort det i en dokumentar med et forholdsvist seriøst emne?

- Jamen, vi lægger ikke skjul på, at det her er subjektiv kommentar. Det er ikke et journalistisk produkt, siger Nikolaj Viborg.

Ikke interessant at snakke med politiet

Er det også derfor, at I ikke har snakket med politiet om de kontroversielle lydoptagelser?

- Filmen skulle jo handle om klimaaktivisme. Vi kunne vel godt have valgt at snakke med politiet, men vinklen var at følge to aktivister. Det var der vores interesse lå, siger Helene Meden.

De to instruktører har valgt at lægge en uklippet lydfil ud, så alle selv kan bedømme, om politiets opfordringer om at slå løs på pressen er redigeret ud af sammenhæng.”

DR1 sendte samme dag kl. 18.30 udsendelsen TV-Avisen, hvoraf følgende indslag ”*Klimademonstration: Hård kritik af politiet*” fremgik:

”*Studievært*: Og vi bliver ved politiet og også ved klimatopmødet for godt et år siden. Skarp kritik af Københavns Politi efter offentliggørelsen af en lydoptagelse, hvor politiets indsatsleder opfordrer til rødgloedende knipler mod både demonstranter og presse under sidste års klimademonstration.

[Klip vises til videojournalist Bertel Henning Jensen. I indslaget ses forskellige politifolk i gule veste. På lydsporet kan man høre en mand råbe: ”Træk stavene og slå løs”.]

Speak: Videojournalist Bertel Jensen er på arbejde under sidste års klimademonstrationer. Da politiet pludselig begynder at slå ham og andre pressefolk med knipler.

Bertel Henning Jensen (interviewsituation): Jeg tror, jeg får tre eller fire slag med en knippel på min venstre underarm her, fordi jeg holder min arm oppe for at beskytte både mit hoved og mit kamera.

[Der vises klip fra en bro fyldt med demonstranter. En gruppe politifolk i indsatsuniformer forsøger at holde dem tilbage. Stavene er trukket. På en af hjelmene kan man aflæse tallene ”15 21”.]*Speak*: Og politiet gik målrettet med kniplerne efter demonstranterne og pressefolk. Det viser en ny web-dokumentar fra DR’s Pirat TV.

[Der vises klip fra en gående, fredelig demonstration. Lydoptagelser fra politiscanneren afspilles. Delingsførerens ord tekstes: ”Så vil jeg fandeme se den stav, så den bliver rødgloedende – når vi skal have fat i den bil. Fuld skrue igennem det lort. Der står presse mellem bilerne. De skal sateme have samme tur.” Under afspilningen af delingsførerens udtalelse, klippes der til en situation, hvor en gruppe betjente har trukne stave. En af betjentene slår en demonstrant.]

Delingsføreren (lydoptagelser afspilles): Så vil jeg fanden rende mig se den stav der så den bliver rødgloedende, når vi skal op og have fat i den bil. Fuld skrue gennem det lort. Der står presse mellem bilerne. De skal satme have samme tur. Slut.

Speak: Journalistforbundet er rystet over politiets kommandoer rettet mod pressefolkene.

Mogens Blicher Bjerregaard: Her, der siger politiet jo, politiets indsatsleder siger fra starten af. De skal slet ikke tage hensyn til, at der er medier, der er presse til stede. Presse til stede, som skal passe deres arbejde.

Speak: På Christiansborg vil justitsministeren nu have sagen undersøgt nærmere.

Lars Barfoed: Igen. Jeg har bedt om en nærmere redegørelse for det. Det kan lyde som om, man i en ophedet situation måske lige har formuleret sig lidt for kraftigt. Men jeg mener - og det er jo det vigtige – ikke, at politiet har gjort noget forkert i situationen. Det har jeg ikke hørt noget om.

Speak: Og på Politigården kan ledelsen ikke se noget grundlæggende forkert i udtalelserne, selvom de kan virke bombastiske.

Johan Reimann: Der kan være situationer, hvor journalister blander sig med en demonstration, og hvor vi i vores indsats har svært ved at sondre mellem: Hvem er demonstranter, og hvem er journalister. Lige indtil selvfølgelig journalisterne præsenterer deres pressekort. Så ved vi, hvem det er.

Speak: Den forklaring køber Bertel Jensen ikke. Han mener, at pressefolkene tydeligt skilte sig ud under demonstrationen.

Bertel Henning Jensen: Det kan man også se. Jeg står helt oppe imod de her politifolk med et tv-kamera, som er på den her størrelse i min højre hånd og mit pressekort i min venstre.

Speak: Han erkender, at det ikke er uden risici at arbejde i fronten af demonstrationer, men mener ikke det giver politiet ret til målrettet at slå mod pressen.

Bertel Henning Jensen: Problemet opstår når politiet de bevidst siger, at nu er det altså pressen vi også går efter.

[Klip afspilles på computeren. Politibetjentene er i indsatsuniformer og gule veste.]

Delingsfører (lydoptagelser afspilles, teksten fremgår af skærmen): Jeg ved, der står fyldt med presse foran. De er i risikozonen. Det må de selv tage. Så I hugger bare til dem. De er en del af det, hvis de står der. Slut.

[Klip til studiet. Nederst i billedet står: "Klimademonstration: Knippelsuppe ikke lovlig".]

Studieværten: Ja. "I hugger bare til dem", hører vi her. Jacob Mchangama, du er jurist og beskæftiger dig især med frihedsrettighederne. Når du hører det her, hvad er det så, der er mest kritisabelt?

Jacob Mchangama, cheffjurist, CEPOS: Jamen, det lyder. Det er svært at fortolke som andet end en opfordring til at bruge magt også over for pressen. Man ved det er pressen, der er der. Og det er jo ikke sådan, at journalister er fredhellige, og at man ikke må røre dem. Men journalister har altså også ret til at dække, og det er vigtigt de dækker voldsomme begivenheder. Og pressen må aldrig blive et selvstændigt mål for magtanvendelse for politiets side.

Studieværten: Jamen, jeg kunne godt tænke mig, at du lige præciserer, hvad er det egentlig der er på spil, hvis man altså går ind på hypotesen om, at de siger direkte, at de går efter pressen her?

Jacob Mchangama: Jamen, det er jo klart. Det er jo pressens mulighed for at agere frit. Og det er jo vigtigt - i virkeligheden også for politiet selv - at vi har en uafhængig presse, som kan dokumentere, at politiet heldigvis i de fleste tilfælde. Så ikke lige her på det sidste, måske. Også med dommen in mente, gør deres arbejde ordentligt, så der ikke opstår tvivl, om hvorvidt de bøjer reglerne.

..."

Tv-kanalen DR2 sendte den 19. december 2010 kl. 19.05 udsendelsen "En Klima-Krimi!".

Københavns Politi anmodede den 11. januar 2011 Danmarks Radio om at få bragt følgende:

"Medio december 2010 bragte Danmarks Radio udsendelsen "En Klima-Krimi!". I denne udsendelse blev der bragt brudstykker af en lydoptagelse, der blandt andet indeholdt radio-meldinger fra en delingsfører fra Københavns Politi. Udsendelsen kunne give det indtryk, at Københavns Politi under klimatopmødet COP 15 i december 2009 bevidst ønskede at tildele repræsentanter fra pressen slag med stave. Der var imidlertid manipuleret med lyd og billeder, således at udsendelsens form og indhold ikke var retvisende.

Danmarks Radio havde ikke op til udsendelsestidspunktet kontaktet Københavns Politi med henblik på at efterprøve de oplysninger, der indgik i udsendelsen. Det fremgår både af de vejledende regler og af Danmarks Radios egne etiske regler, at kritiske oplysninger bør forelægges for den angrebne part. Det skete ikke, og dermed havde Københavns Politi ikke mulighed for på et oplyst, faktisk grundlag at kommentere de oplysninger, udsendelsen frembragte. Danmarks Radio har således ikke levet op til god presseskik.

I samme forbindelse bragte DR Nyheder en række indslag, hvor det i speak og tekst blev fremført som et faktum, at Københavns Politi bevidst ønskede at tildele pressens repræsentanter slag med stave. Disse hårde anklager mod Københavns Politi tog udgangspunkt i de manipulerede lyd- og billedoptagelser fra "En Klima-Krimi!" og var dermed udokumenterede og forkerte. DR Nyheder har således ikke levet op til god presseskik."

Danmarks Radio erkendte den 21. januar 2011, at Københavns Politi burde have haft forelagt udsendelsen, men afviste at bringe et genmæle.

2 Parternes synspunkter

2.1 Københavns Politis synspunkter

Københavns Politi har anført, at klagen angår manglende forelæggelse, manipulation og spørgsmålet om krav på genmæle.

Forelæggelse

Københavns Politi har anført, at Danmarks Radio ikke inden offentliggørelsen af ”En Klima-Krimi!” søgte at indhente kommentarer fra Københavns Politi.

Det er uomtvisteligt, at Danmarks Radio og/eller producenterne lækkede dele af udsendelsen og de tilhørende lydfiler til andre dele af pressen, hvorfor klager allerede den 15. december 2010 blev mødt med kritiske spørgsmål. Dette finder Københavns Politi helt uacceptabelt, idet der således ikke er givet mulighed for at kende anklagerne endsige forsvare/forklare sig på et oplyst grundlag over for de oplysninger, der kan være krænkende.

Både producenterne i artiklen ”Klimafilm blev til sag om politi og røvere” den 16. december 2010 på dr.dk og Danmarks Radio i sin afvisning den 21. januar 2011 har erkendt ikke at have forelagt klager programmet.

Københavns Politi blev konfronteret med oplysningerne om eftermiddagen den 15. december 2010, og der levedes altså ikke klager mulighed for detaljeret at undersøge lydoptagelsen nærmere og afklare omstændigheder bag optagelsen. Hertil kommer, at det ikke var muligt at sammenligne indholdet af den originale optagelse med det redigerede sammenklip og manipulerende billeddækkede sammenklip. Den tidsramme, som klager blev tildelt for at skulle fastslå optagelsernes ægthed samt kommentere på form og indhold, var meget snæver.

Manipulation

Københavns Politi har via producenten modtaget råoptagelserne. I optagelserne fremgår en del af politiets kommunikation omkring det aktuelle tidspunkt ikke, ligesom der er et tidsmæssigt spring mellem de enkelte udsagn, således at en umiddelbar sammenhæng mellem udsagnene ikke umiddelbart kan udledes. Det er sandsynligt, at der er afgivet meldinger, der ikke er blevet optaget.

Endelig er der i Danmarks Radios udsendelse byttet om på udtalelserne, så de ikke fremkommer i den oprindelige rækkefølge og ikke giver et retvisende billede af sammenhængen af forløbet. Danmarks Radio har erkendt dette.

Sammenholdes klippene i dokumentarfilmen med de udtalelser, der gengives af delingsføreren, er der redigeret billedsekvenser ind i en politimæssig indsats, der intet har med den ledsagende lydfil at gøre. Det er sikkert, da delingsføreren indsatpersonale var iført almindelige indsatsdragter, mens dele af de billeder, der anvendes i dokumentarfilmen, viser politipersonale i gul/grønne overtræksveste (en anden politienhed), der som følge af angreb fra demonstrationen måtte anvende deres stave for at trænge helt frem til Bella Center. Disse optagelser vedrører en indsats, der gennemføres i krydset mellem Vejlands Allé og Ørestads Boulevard (bagsiden af Bella Center), og indsatsen har intet med den ledsagende lydfil og de omdiskuterede udtalelser at gøre.

Lydfilen er billedækket med optagelser fra andre politienheder, der ikke var i kontakt med eller under kommando af den omhandlede delingsfører, og som udførte andre aktioner ved Bella Center og med et andet sigte.

På denne baggrund kan indholdet af radiokommunikationen og den ledsagende billedgengivelse næppe siges at dokumentere begivenhederne retvisende, og manipulationen er kritisabel. Manipulationen har navnlig medført, at udsendelsen efterlod et urigtigt indtryk af, at der er en indholdsmæssig sammenhæng mellem udsagnet om de ”rødgledende stave” og udsagnet om presse, der skal ”have samme tur”.

Genmæle

Så vidt Københavns Politi har kunnet udlede, relaterer udsagnet ”Der står presse mellem bilerne” sig til den situation hvor højttalerbilen, hvorfra der blev opfordret til vold, skulle beslaglægges. Den pågældende deling var placeret bag de sikrede politikøretøjer, hvorfor politiet skulle passere såvel køretøjerne som de personer, der stod mellem disse, før fremrykning mod højttalerbilen kunne finde sted. Af den originale lydoptagelse fremgår det, at der mellem ovennævnte udsagn og udsagnet om at anvende stavene, så de

bliver ”rødgloedende” er tale om et tidsmæssigt interval, således at det må have formodningen imod sig, at disse udsagn skulle have den nære indbyrdes sammenhæng som det ellers fremgår af udsendelsen.

Københavns Politi er bekendt med, at delingsføreren giver andre ordrer i tidsrummet mellem de centrale citater. Det er højest sandsynligt, at de ikke-optagede meldinger sætter de enkelte meldinger i en anden kontekst.

Der er ikke modtaget en eneste klage fra en pressemedarbejder, der måtte have befundet sig mellem bilerne, over at have været udsat for magtanvendelse, hvilket ligeledes taler imod at antage, at der skulle være givet ordre hertil.

I selve udsendelsen ”En Klima-Krimi!” har Danmarks Radio ved at manipulere med lydoptagelser samt billeddække med optagelser, der intet har med den pågældende lydoptagelse at gøre, frembragt oplysninger om, at (en delingsfører fra) Københavns Politi skulle have afgivet ordrer om målrettet at opsøge pressens repræsentanter og tildele dem slag med stave. Danmarks Radio kan ikke dokumentere, at det afgørende citat er en direkte opfordring mod pressefolk. Det er oplysninger, hvis rigtighed ikke er utvivlsomme. Delingsføreren giver sine folk ordre til at gennemføre den påkrævede og potentielt farlige aktion ved om nødvendigt at bruge stavene mod tilstedeværende. Der er ikke tale om, at delingsføreren specifikt opfordrer sine folk til at udfinde og opsøge pressens repræsentanter med henblik på at tildele netop dem slag med stavene. Det er en befaling om, at aktionen ikke må sinkes eller forhindres af, at pressen har valgt at placere sig blandt de forreste demonstranter.

Udtalelserne skal ses i lyset af, at de er fremkommet under ordre til andre politifolk under omstændigheder, hvor der forelå en tilspidset og presset situation, der gjorde det særdeles påkrævet at handle hurtigt og effektivt, hvorfor budskabet til medarbejderne nødvendigvis måtte indeholde direktiver, som hurtigt og med få ord kunne gøre opgavens vigtighed klar og motivere delingen til en svær og ubehagelig situation.

Det er kritisabelt at benytte et enkeltstående citat velvidende, at der kan være afgivet en indledende melding, der giver den samlede melding et andet indhold og udtryk – eksempelvis: ”*De folk, der står foran vognen, de skal fjernes – de skal skubbes helt væk.* Der står presse mellem bilerne. De skal satme have samme tur. Slut.” Det er udelukkende ved at flytte rundt på de enkeltstående citater og klippe dem sammen, at Danmarks Radio kan underbygge oplysninger om, at ”lydoptagelserne viser tydeligt, at politiet kommer med den direkte opfordring til at bruge stavene mod pressefolk”. Det er ikke en objektiv journalistisk gengivelse af begivenhederne.

I nyhedsudsendelser på DR1 og DR Update samt i artikler på dr.dk har Danmarks Radio bragt følgende oplysninger:

”Nu skal politiet forklare justitsministeren, hvad der skete, da en indsatsleder til klimademonstrationerne sidste år gav direkte ordre til at bruge kniplerne mod pressefolk”,

”Lydoptagelserne viser, at politiet under klimatopmødet sidste år gav direkte ordre til betjentene om at slå løs på journalister”,

”Og ordren om knippelsuppe gælder såvel demonstranter som presse”,

”Skarp kritik af Københavns Politi efter offentliggørelsen af en lydoptagelse, hvor politiets indsatsleder opfordrer til rødgloedende knipler mod både demonstranter og presse under sidste års klimademonstration”,

”Og politiet gik målrettet med kniplerne efter demonstrationerne og pressefolk. Det viser en ny web-dokumentar fra DR’s Pirat TV”,

”I dokumentarfilmen ”En Klima-Krimi!”, som Pirat TV viser, fremgår det, at politiets indsatsleder under demonstrationen 16. december 2009 opfordrer sine betjente til at slå løs på pressen”, og overskriften ”Ordre: Slå på journalisterne”.

Da disse oplysningernes rigtighed ikke er utvivlsomme, anmoder Københavns Politi om at få bragt genmæleteksten af 11. januar 2011.

2.2 Danmarks Radios synspunkter

Forelæggelse

Danmarks Radio har erkendt, at der i henhold til mediets programetik burde være sket forelæggelse af ”En Klima-Krimi!” for Københavns Politi før udsendelsen den 16. december 2010. Udtalelserne på lydfilet er imidlertid ubestridt af klager, og der bør derfor ikke udtales kritik. I den forbindelse er der henvist til Pressenævnets kendelse af 19. januar 2011 i sag nr. 10-70/8. Danmarks Radio har afvist at have lækket lydfilet til andre medier.

Skadevirkningen af den manglende forelæggelse er dog begrænset, idet lydfilet har været forelagt Københavns Politi fra Politikens side og fra P3s side, og klager udsendte dagen før udsendelsen en pressemeddelelse om lydfilet.

Manipulation

Der er tale om ordret gengivelse af tre udtalelser fra delingsføreren. Det forhold, at de ikke er bragt i kronologisk rækkefølge, ændrer ikke ved oplysningernes korrekthed. Uanset rækkefølgen gives der et retvisende billede af hændelsen. De tre citater er:

1) 06:00: Jeg ved, at der står fyldt med presse foran, men de er i risikozonen. Det må de selv tage. Så I hugger bare til dem. De er en del af det, hvis de står der. Slut.

2) 06:59-07:07: Så vil jeg fanme rende mig se den stav der så den bliver rødglødende, når vi skal op og have fat i den bil ... Fuld skrue frem gennem det lort ... Slut.

3) 08:04: Der står presse imellem bilerne. De skal satme have samme tur. Slut.

Udtalelserne bringes i udsendelsen i denne rækkefølge: 2, 3, 1. Fra den uredigerede lydfilet sendt til Danmarks Radio udgør de tre udtalelser de meldinger, der gives om, hvordan politiet skal forholde sig til de tilstedeværende. De andre mellemliggende meldinger er praktiske ordrer og meldinger bl.a. til, hvordan man skal trænge op på demonstranternes lydvoan. Andre medier har valgt at fremhæve samme udsagn uden at have set ”En Klima-Krimi!” ud fra den uredigerede lydfilet – ligeledes ikke i kronologisk rækkefølge, blandt andet TV 2, Nyhederne den 15. december 2009 kl. 22.00.

Det forhold, at udtalelserne bringes sammen med billeder fra demonstrationen, giver et fair og retvisende billede af situationen og stemningen under demonstrationen og anholdelsen af de to aktivister, der følges i udsendelsen. Reallyd og billeder stammer fra den samme demonstration inden for samme geografiske område og inden for en snæver tidsramme.

Det centrale på billedsiden er anholdelsen på lydvoanen, og det er netop den delingsfører, som optræder på lydfilet, der står for denne aktion og taler om dette. Der er ikke sket manipulation ved anvendelse af dele af lydoptagelsen fra politiet sammen med dækbilleder fra demonstrationen.

Genmæle

Danmarks Radio har anført, at de af Københavns Politis oplistede udsagn er citater fra lydfilet og korrekte oplysninger. De oplysninger, der bringes, er delingsførerenes egne ord, hvilket er ubestridt af Københavns Politi.

Danmarks Radio har endelig henvist til Menneskerettighedskonventionens artikel 10, hvoraf det følger, at medierne skal have ret til på rimelig måde at udfylde rollen som offentlighedens kontrol- og informationsorgan. Københavns Politi er en udøvende myndighed og må tåle, at pressen i egenskab af ”public watchdog” stiller skarpt på, hvordan myndighedsudøvelsen sker. Dette er af væsentlig offentlig interesse.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget: Jytte Scharling, Jan Kristensen, Kaare R. Skou og Marianne Druedahl.

Presseetik

Efter de foreliggende oplysninger lægges det til grund, at delingsførerens udtalelser må anses som ordre til eventuel magtanvendelse mod tilstedeværende, herunder pressefolk, i det omfang, disse måtte hindre politiets arbejde i at skabe sikkerhed, fred og orden. For så vidt angår udsendelsen ”En Klima-Krimi!”, finder Pressenævnet, at Danmarks Radio har tilsidesat god presseskik ved – uden at dette var oplyst – at bringe udtalelserne i sammenhæng med en billedside, der ikke nødvendigvis afspejler delingsførerens udtalelser. Hertil kommer, at der over for seeren gives indtryk af, at de tre udtalelser er bragt i kronologisk rækkefølge, hvilket heller ikke er tilfældet. *Nævnet udtaler kritik* af Danmarks Radio for ikke at gøre seerne opmærksomme på, at billederne ikke nødvendigvis tidsmæssigt er en direkte følge af ordrerne over politiradioen.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at oplysninger, der kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesferringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den, de vedrører. Angreb og svar bør, hvor det er rimeligt, bringes i sammenhæng og på samme måde, jf. punkt A.3 og A.4.

Uanset, at optagelserne fra politiradioen er delingsførerens ordrette udtalelser, finder Pressenævnet, at Københavns Politi burde have haft forelagt udtalelserne eller oplysningerne herom inden udsendelsen, så klagers kommentarer kunne have været bragt i udsendelsen. Henset til, at optagelsen var cirka et år gammel på offentliggørelsestidspunktet og ikke havde en sådan nyhedsmæssig værdi, at der var grundlag for at bringe den, førend Københavns Politi havde haft mulighed for at kommentere den, *udtaler Pressenævnet kritik* af Danmarks Radio for ikke at indhente klagers kommentarer inden offentliggørelsen.

Genmæle

Det følger af medieansvarslovens § 36, stk. 1, at anmodning om genmæle i massemedier over for oplysninger af faktisk karakter, som er egnet til at påføre nogen økonomisk eller anden skade af betydning, og som er blevet bragt i et massemedie, skal tages til følge, medmindre oplysningernes rigtighed er utvivlsom.

Under henvisning til nyhedsindslaget på DR Update på dr.dk (udsagnene ”da en indsatsleder til klimademonstrationerne sidste år gav direkte ordre til at bruge kniplerne mod pressefolk” og ”lydoptagelser viser, at politiet under klimatopmødet sidste år gav direkte ordre til betjentene om at slå løs på journalister”), artiklen ”Ordre: Slå på journalisterne” på dr.dk (udsagnet ”at politiets indsatsleder under demonstrationen 16. december 2009 opfordrer sine betjente til at slå løs på pressen”) samt indslaget i TV-Avisen på DR1 (udsagnet ”Og politiet gik målrettet med kniplerne efter demonstrationerne og pressefolk”) finder Pressenævnet, at navnlig disse kan give indtryk af, at delingsføreren opfordrede til magtanvendelse i et større omfang end det var nødvendigt mod de fremmødte, herunder navnlig journalisterne. Da dette ikke er dokumenteret, og udsagnene er egnet til at påføre Københavns Politi skade af betydning, er klager berettiget til at få bragt et genmæle heroverfor.

Derimod finder nævnet, at udsagnet ”hvor politiets indsatsleder opfordrer til rødglødende knipler mod både demonstranter og presse under sidste års klimademonstration” må betragtes som en korrekt oplysning, og Københavns Politi er ikke berettiget til at få bragt et genmæle over for denne.

I medfør af medieansvarslovens § 49, jf. lovens § 39, pålægger Pressenævnet herefter den ansvarshavende redaktør af Danmarks Radio at bringe følgende på DR1, DR2, DR Update, dr.dk/pirattv og på dr.dk/nyheder:

”I december 2010 bragte DR2 og Pirat TV udsendelsen ”En Klima-Krimi!”.

Udsendelsen fulgte nogle klimaaktivister under klimatopmødet COP 15 og viste bl.a. optagelser fra en demonstration den 16. december 2009 uden for Bella Center, hvor klimaforhandlingerne foregik.

Københavns Politi har klaget til Pressenævnet over udsendelsen. Nævnet har pålagt os at bringe følgende meddelelse:

I udsendelsen blev der bragt brudstykker af en lydoptagelse, der blandt andet indeholdt radiomeldinger fra en delingsfører fra Københavns Politi.

Udsendelsen kunne give det indtryk, at Københavns Politi under klimatopmødet COP 15 i december 2009 bevidst ønskede at slå de fremmødte pressefolk med stavene. Udtalelserne blev imidlertid bragt i sammenhæng med en billedside, som ikke nødvendigvis afspejler delingsføreren udtalelser blandt andet ved, at udtalelserne ikke er bragt i den rækkefølge, som de blev sagt. Pressenævnet har udtalt kritik af Danmarks Radio for med redigeringen ikke at have givet et reelt dokumentarisk billede af det passerede.

Danmarks Radio havde ikke op til udsendelsestidspunktet kontaktet Københavns Politi med henblik på at efterprøve de oplysninger, der indgik i udsendelsen. Det fremgår af de vejledende regler for god presseskik, at kritiske oplysninger bør forelægges for den angrebne part. Det skete ikke, og dermed havde Københavns Politi ikke reel mulighed for at kommentere de oplysninger, udsendelsen frembragte. Danmarks Radio har således ikke levet op til god presseskik.

I samme forbindelse bragte DR Nyheder en række indslag, hvor det blev fremført som et faktum, at Københavns Politi målrettet gik efter at slå pressen med stavene. Disse anklager mod Københavns Politi tog udgangspunkt i den kritiserede gengivelse af lyd- og billedoptagelserne i "En Klima-Krimi!". DR Nyheder har således ikke levet op til god presseskik.

Hele kendelsen fra Pressenævnet kan læses på nævnets hjemmeside: pressenaevnet.dk."

Pressenævnet bemærker, at nævnet i sin årsberetning for 2005 præciserede praksis vedrørende offentliggørelse på internettet. En kendelse bør bringes i mediet i en periode, der svarer til den tid, i hvilken den påklagede artikel har været bragt, og der bør oprettes et link til kendelsen fra artiklen, hvis denne fortsat bringes på hjemmesiden.

Afgjort den 27. april 2011